

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 785/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Mudrákom, Advokátska kancelária, Vajnorská 100/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Ústrednej volebnej komisie č. ÚVK-2011/028 zo 16. decembra 2011, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sv 1/2012 zo 7. marca 2012 a nečinnosťou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v bližšie nešpecifikovanom konaní, porušenia jeho základného práva podľa čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 21 Listiny základných práv a slobôd a porušenia čl. 12 ods. 1 a čl. 74 Ústavy Slovenskej republiky uskutočnením volieb do Národnej rady Slovenskej republiky dňa 10. marca 2012, ako aj vo veci návrhu na vyslovenie nesúladu zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a nesúladu druhej časti zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 12 ods. 1, čl. 29 ods. 4, čl. 30 ods. 3 a 4 a čl. 74 Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a s čl. 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) uznesením Ústrednej volebnej komisie (ďalej len „ÚVK“) č. ÚVK-2011/028 zo 16. decembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie UVK“), uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sv 1/2012 zo 7. marca 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a nečinnosťou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) v bližšie nešpecifikovanom konaní, porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 21 Listiny základných práv a slobôd a porušenia čl. 12 ods. 1 a čl. 74 ústavy uskutočnením volieb do Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) dňa 10. marca 2012, ako aj vo veci návrhu na vyslovenie nesúladu zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 333/2004 Z. z.“) a nesúladu druhej časti zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 180/2014 Z. z.“; spolu ďalej len „napadnuté právne predpisy“) s čl. 12 ods. 1, čl. 29 ods. 4, čl. 30 ods. 3 a 4 a čl. 74 ústavy, s čl. 21 ods. 4 listiny a s čl. 25 paktu.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že UVK napadnutým uznesením odmietla zaregistrovať kandidátnu listinu sťažovateľa pre voľby poslancov národnej rady

uskutočnené 10. marca 2012 s odôvodnením, že kandidátne listiny pre voľby do národnej rady môžu podať len politické strany a politické hnutia registrované podľa zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov. Proti napadnutému uzneseniu UVK podal sťažovateľ návrh na jeho preskúmanie najvyšším súdom. Najvyšší súd konanie o návrhu sťažovateľa napadnutým uznesením zastavil.

3. Podľa sťažovateľa napadnuté právne predpisy stanovujú zjavne protiústavnú podmienku, že kandidovať na poslanca národnej rady môžu občania iba prostredníctvom kandidátnej listiny politickej strany alebo politického hnutia. Sťažovateľ na tomto mieste prezentuje názor, že nepriame voľby sú v rozpore s ústavou. Voliči sú nútení odovzdať hlas svojim kandidátom nepriamo, prostredníctvom politických strán, ktoré jediné môžu kandidovať. Podľa mienky sťažovateľa tieto umelé právnické osoby súkromného práva v rozpore s ústavou tvoria medzistupeň medzi voličom a poslancom národnej rady a porušujú právo sťažovateľa na priame volebné právo.

4. Sťažovateľ namieta spôsob pridelovania mandátov zvoleným poslancom národnej rady. Podľa sťažovateľa je v rozpore s ústavou právna úprava 5 % volebného cenzu pre zvolenie politickej strany alebo politického hnutia do národnej rady. Podľa presvedčenia sťažovateľa pri zrušení 5 % cenzu a rešpektovaní princípu rovnosti všetkých občanov mohol vo voľbách do národnej rady v marci 2012 získať dostatočný počet hlasov na získanie mandátu poslanca. Volebný cenzus podľa názoru sťažovateľa porušuje jeho právo na rovné volebné právo, keď je menšinový volebný hlas sťažovateľa a jeho potenciálnych voličov utlačovaný pod plášťom fiktívnej politickej stability.

5. Medzi ďalšie námietky sťažovateľa patrí tvrdenie, že je v rozpore s ústavou prenos hlasov medzi kandidátmi tej istej politickej strany. Ako sťažovateľ uviedol, na kandidátnej listine politickej strany kandiduje spoločne a nerozdielne viacero fyzických osôb. V rámci kandidátnej listiny dochádza podľa názoru sťažovateľa k protiústavnému presunu prebytočných preferenčných hlasov. Prenos hlasov porušuje podľa sťažovateľa jeho právo na rovnosť, keďže neúspešní kandidáti získajú v rozpore so zásadou rovnosti hlasy odovzdané iným kandidátom (hoci z tej istej kandidátnej listiny). Dôsledkom takejto stavu

podľa názoru sťažovateľa je, že poslancami národnej rady sa stávajú úplne iné osoby ako tie, ktorým voliči odovzdali svoj hlas v rámci preferenčných hlasov.

6. Ďalším cieľom sťažovateľovej argumentácie je oblasť financovania politických strán. Podľa vyjadrenia sťažovateľa jedným zo základných predpokladov pre rovnosť práva voliť a byť volený je rovnosť financovania politickej činnosti. Podľa sťažovateľovho presvedčenia štátny príspevok pre už etablované politické strany priamo obmedzuje voľnú politickú súťaž a bráni vstupu nových politických síl. Štátne financovanie politických strán podľa sťažovateľa všade vo svete prispelo k tomu, že na politickej scéne pôsobí iba pár politických strán, čím sa vytvoril monopol.

7. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ uviedol, že najvyšší súd nesprávne skutkovo a právne vec kvalifikoval. Sťažovateľ mal záujem vo voľbách na poslanca národnej rady kandidovať ako fyzická osoba a návrh na registráciu nepodával podľa § 250za Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ako politická strana alebo politické hnutie, ale ako fyzická osoba. Najvyšší súd podľa sťažovateľa jeho návrh na preskúmanie napadnutého uznesenia UVK bezdôvodne neprerokoval, čím zmaril jeho právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám.

8. Podľa sťažovateľa orgány verejnej moci tým, že mu neumožnili kandidovať vo voľbách do národnej rady v marci 2012, ho hlboko ponížili a porušili jeho právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti.

9. Sťažovateľ v závere svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné práva podľa čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základné právo podľa čl. 21 ods. 4 listiny, právo podľa čl. 25 paktu, ako aj čl. 12 ods. 1 a čl. 74 ústavy napadnutým uznesením UVK, napadnutým uznesením najvyššieho súdu, uskutočnením volieb do národnej rady dňa 10. marca 2012 a postupom ministerstva vnútra v bližšie nešpecifikovanom konaní boli porušené. Ďalej sťažovateľ navrhol vysloviť nesúlad zákona č. 333/2004 Z. z. a nesúlad druhej časti zákona č. 180/2014 Z. z. s čl. 12 ods. 1, čl. 29 ods. 4, čl. 30 ods. 3 a 4 a čl. 74 ústavy, s čl. 21 ods. 4 listiny a s čl. 25 paktu.

Sťažovateľ taktiež navrhol, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie spolu v sume 200 000 eur a úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa nečinnosťou ministerstva vnútra

11. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľ vo svojej sťažnosti bližšie neuviedol, v rámci akého konania (spisová značka) pred ministerstvom vnútra má dochádzať k zbytočným priesťahom, svoju námietku nespojil s relevantnou ústavnou normou garantujúcou právo na

prerokovanie veci bez zbytočných prierahov a ani neuviedol bližšiu argumentáciu a námietky v obsahu svojej sťažnosti proti postupu ministerstva vnútra.

12. Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť tak v tejto časti neobsahuje zákonom predpísané náležitosti v zmysle § 20 ods. 1, ako aj § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde.

13. Na základe už uvedených záverov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho práv postupom ministerstva vnútra odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením UVK, napadnutým uznesením najvyššieho súdu a uskutočnením volieb do národnej rady 10. marca 2012

14. Sťažovateľove námietky smerujú proti priebehu a procesu jeho registrácie ako kandidáta pre voľby do národnej rady uskutočnené 10. marca 2012, ako aj proti samotným voľbám.

15. Ústavný súd musí najskôr odpovedať na otázku, v akom právnom režime (type konania) bude sťažnosť posudzovať.

16. Ústavný súd najprv uvádza, že vzniká špeciálna právna situácia z hľadiska času podania sťažnosti. Po voľbách posudzuje ústavný súd voľby v inej formácii než posudzuje sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, t. j. v pléne, a na základe iných aktívne legitimovaných subjektov v režime volebnej sťažnosti podľa čl. 129 ods. 2 ústavy. Jedinečnosť, silná demokratickosť volieb v podstate znemožňuje do nich zasiahnuť ústavnou sťažnosťou po ich skončení. Ústavná sťažnosť je na rozdiel od tradičných, zdola budovaných opravných prostriedkov skonštruovaná dodatočne (zhora), aby pokryla rozhodnutia a zásahy verejnej moci v ich rozmanitosti. Táto univerzálnosť ústavnej sťažnosti spolu s dvojmesačnou lehotou nevytvára problémy pri aplikácii na bežné rozhodovacie procesy verejnej moci, ale

volebný proces so svojím presne stanoveným časovým rytmom sa tomuto vymyká. Preto aby sa mohli zohľadniť výsledky preskúmania ústavnosti rozhodnutia najvyššieho súdu podľa § 250za OSP, musí ústavnú sťažnosť podať domnele aktívne legitimovaný subjekt v rozumnom čase pred konaním volieb.

17. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ nebol kandidátom vo voľbách a nepodal proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažnosť pred konaním volieb dňa 10. marca 2012, preto nemôže byť jeho sťažnosť posudzovaná ako volebná sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 ústavy v spojení s § 59 a nasl. zákona o ústavnom súde, ale musí byť ústavným súdom posudzovaná ako sťažnosť podľa čl. 127 ústavy.

18. To zároveň znamená, že nie je možné preskúmať zákonnosť a ústavnosť samotného priebehu volieb do národnej rady uskutočnených dňa 10. marca 2012, keďže na jej podanie nie je sťažovateľ aktívne legitimovaný podľa § 59 a nasl. zákona o ústavnom súde a ústavný súd neposudzuje zákonnosť a ústavnosť volieb prostredníctvom ústavnej sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ústavy. V tejto časti (namietané porušenie práv sťažovateľa uskutočnením volieb do národnej rady 10. marca 2012) preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou a pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

19. Ústavný súd sa na tomto mieste musí vysporiadať s relevantnou otázkou, či sťažnosť smerujúca voči napadnutému uzneseniu ÚVK a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nie je oneskorená.

20. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

21. Napadnuté uznesenie ÚVK bolo prijaté 16. decembra 2011. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo prijaté 7. marca 2012. Bez potreby bližšej konkretizácie

a chronologizácie skutkového stavu, napadnutého uznesenia UVK a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že sťažnosť je podaná po viac ako troch rokoch od vydania napadnutého uznesenia UVK a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a teda je podaná oneskorene.

K návrhu na vyslovenie nesúladu zákona č. 333/2004 Z. z. a nesúladu druhej časti zákona č. 180/2014 Z. z. s čl. 12 ods. 1, čl. 29 ods. 4, čl. 30 ods. 3 a 4 a čl. 74 ústavy, s čl. 21 ods. 4 listiny a s čl. 25 paktu

22. Podľa čl. 130 ods. 1 ústavy ústavný súd začne konanie, ak podá návrh

- a) najmenej päťina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
- b) prezident Slovenskej republiky,
- c) vláda Slovenskej republiky,
- d) súd,
- e) generálny prokurátor,
- f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,
- g) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,
- h) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2,
- i) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a,
- j) každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2.

Podľa § 18 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd začne konanie, ak návrh podá

- a) najmenej päťina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
- b) prezident Slovenskej republiky,
- c) vláda Slovenskej republiky,

- d) súd, v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou,
- e) generálny prokurátor Slovenskej republiky,
- f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy týkajúcich sa výkonu súdnictva,
- g) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,
- h) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a čl. 127a ústavy.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až g) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

23. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že pokiaľ sa sťažovateľ domáhal v rámci petitu sťažnosti podanej v súlade s čl. 127 ústavy (pre namietané porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom) aj vyslovenia nesúlady zákona č. 333/2004 Z. z. a nesúlady druhej časti zákona č. 180/2014 Z. z. s čl. 12 ods. 1, čl. 29 ods. 4, čl. 30 ods. 3 a 4 a čl. 74 ústavy, s čl. 21 ods. 4 listiny a s čl. 25 paktu, nejde o návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, pretože sťažovateľ ako fyzická osoba nepatrí do okruhu osôb oprávnených na podanie takého návrhu podľa čl. 130 ods. 1 ústavy a § 18 ods. 1 písm. a) až g) zákona o ústavnom súde (rovnaké závery porov. aj I. ÚS 414/2010, IV. ÚS 11/04, IV. ÚS 199/07). Rovnako ústavný súd nie je oprávnený v rámci konania o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhodovať o súlade právnych predpisov [porov. čl. 127 ústavy a § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde, resp. čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy a § 37 a nasl. zákona o ústavnom súde].

24. Na základe predložených konklúzií ústavný súd odmietol sťažnosť v časti smerujúcej k vysloveniu nesúladu zákona č. 333/2004 Z. z. a nesúladu druhej časti zákona č. 180/2014 Z. z. s čl. 12 ods. 1, čl. 29 ods. 4, čl. 30 ods. 3 a 4 a čl. 74 ústavy, s čl. 21 ods. 4 listiny a s čl. 25 paktu ako návrh podaný zjavne neoprávnenou osobou v spojení s nedostatkom právomoci senátu ústavného súdu na prerokovanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov.

25. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2015